

TAUSTINFO

ÜHTLUSTATUD TARBIJAHINNAINDEKSI MUUTUMINE JA TARBIJAKORVI STRUKTUUR

Ühtlustatud tarbijahinnaindeksit (ÜTHI) arvestatakse iga liikmesriigi kohta, kasutades ühist Eurostati metoodikat. Indeks peab katma leibkondade rahalised lõpptarbimiskulud ja vastama tegelikule kulutuste-struktuurile. See tähendab, et ehkki kõigis liikmesriikides jälgitakse inflatsiooni mõõtmise eesmärgil samu kaupu ja teenuseid, erineb samade hüviste osatähtsus agregeeritud tarbijakorvis riigiti suuresti (vt tabel a).

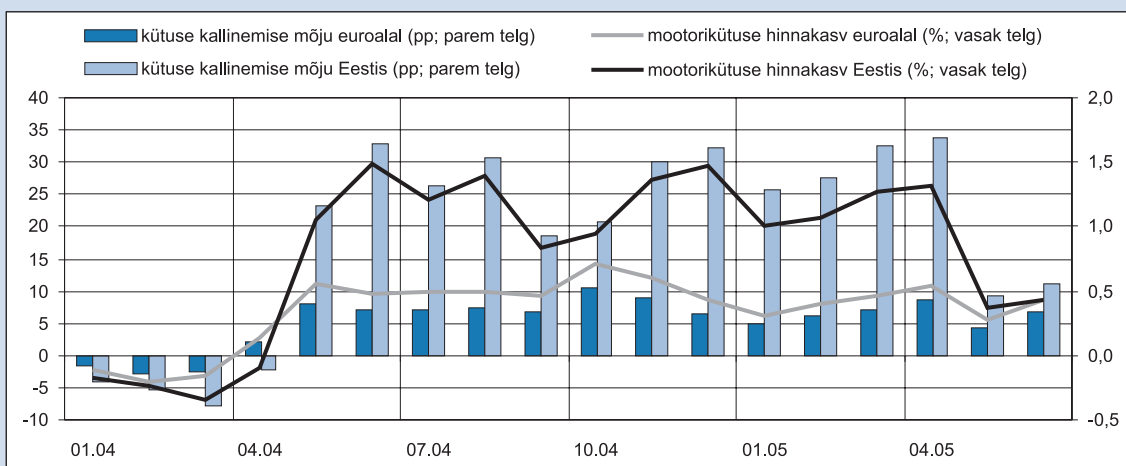
Sellest tingituna võib mõne komponendi sarnane hinnakasv maailmaturul mõjutada riikide ühtlustatud tarbijahinnaindekseid erinevalt. Näiteks mootorikütuse osakaal euroala keskmises ÜTHI korvis on tänavu 3,9%. Eesti tarbijakorvist aga moodustab mootorikütus 6,4% ehk ligikaudu 1,6 korda rohkem. Seetõttu on nafta kallinemine 2005. aastal mõjutanud Eesti inflatsiooninäitajat euroala keskmisest näitajast rohkem. Iseloomulik on näiteks 2005. aasta juuni, kui nii Eestis kui ka euroalal kallines kütus võrdselt 8,6–8,7%.¹ Selle mõju ÜTHI näitajale oli aga erinev: euroala ÜTHI puhul oli mõjuulatus juunis 0,3 protsendi-

Tabel a. ÜTHI ostukorvi peamised komponendid 2005. aastal (%) Euroopa Liidu vanades liikmesriikides ja Eestis

	Vanad liikmesriigid	Eesti
Toit, alkohol, tubakatooted	19,7	31,0
Riietus ja jalatsid	7,3	8,4
Eluasemekulud, energia ja kütused	14,3	15,5
mootorikütus	3,9	6,4
Muud kaubad ja teenused	58,7	45,1
Kokku	100,0	100,0

punkti, Eesti näitaja puhul aga 0,6 protsendipunkti ehk ligi kaks korda suurem (vt joonis a).

Erinevused tarbijakorvi struktuuris peegeldavad erinevust keskmises tulutasemes. Keskmise sissetuleku suurenedes väheneb tarbijakorvis kõige heitlikumate hindadega kaupade – toiduainete ja kütuse – osatähtsus ning kasvab mitmesuguste teenuste oma. See muudab ühtlustatud tarbijahinnaindeksi dünaamika märksa stabiilsemaks.

Joonis a. Mootorikütuse hinnamuutus ja selle mõju ÜTHI-le euroalal ja Eestis ajavahemikus 2004–2005

¹ Kütuse hinnakasvu kiirenemine Eestis 2004. aasta mais peegeldab aktsiisimaksu tõstmist.